

התיאטרון הפשוט

מתן תורה בשש

מאת : שמואל הספרי

© כל הזכויות שמורות לתיאטרון הפשוט

מערכה ראשונה

קול

(בסאונד) כשעלה משה רבנו על הר סיני לקבל את התורה, לא אכל ולא שתה 40 יום ו-40 לילה עד שטיפס והגיע ועלה ומצא את הקדוש ברוך הוא יושב וקושר כתרים לאותיות, ומצייר בזהירות ובקפדנות את כל הנקודות והקוים. אמר לפניו –

משה

ריבונו של עולם, שש מאות אלף בני ישראל עומדים למרגלות הר סיני ומחכים לקבל את התורה, ואתה מתעכב?

קול

אמר לו הקדוש ברוך הוא :

ה-קב"ה

ומה אעשה? אדם אחד יש בעוד אלפיים שנה, ורבי עקיבא בן יוסף שמו. והוא קפדן גדול ומעמיס חילי חילים של פירושים והלכות וסייגים ומצוות ופשטים ודרשות בלי סוף על כל קוץ וקוץ, כל תג ותו מאותיות התורה. במלאכה כזאת אסור להתרשל, זה ברור, לא?

משה

אדם כזה? הראהו לי בבקשה.

ה-קב"ה

ולא תתחרט?

משה

לא אתחרט.

ה-קב"ה

מבטיח?

משה

מבטיח!

ה-קב"ה

אתה רוצה להכנס לבית מדרשו של רבי עקיבא.

משה

רוצה אני.

ה-קב"ה

אני מקווה שנצליח.

(רעשים, פיצוצים, אור נדלק ונכבה, משה מתרוצץ ומחפש את הכניסה).

בית מדרש – עומד רבי יואליש, ומרביץ תורה בקהל.

יואלייש

שחוצפנים כאלה שמנסים להכריח את כולם לדעתם היו מאז ומתמיד, זה כולם יודעים, אבל חכמינו זכרונם לברכה לא נתנו להם להרים ראש ברוך השם, וזה הסיפור של התנור, שהוא סיפור פשוט מאוד, אבל לקח טוב יש ממנו לכל בנאדם שלא יעשה פוליע-שטיק, של כל מיני מעשי ניסים וחכמות שלא לענין, כי חוק זה חוק והרוב קובע.

ומעשה שהיה כך היה-

שיום אחד ישבו החכמים הגדולים, רבן גמליאל שהיה הבעל בית, כמו ראש ממשלה, להבדיל. ורבי יהודע שהיה כמו שופע ראשי, ורבי עקיבא ורבי אליעזר שהיה אמנם חכם מצד אחד אבל מצד שני היה מתמיד וקופץ נגד רבן גמליאל, ישבו ודנו באיזה ענין שטותי, אפשר להגיד. שהיה איזה בחור שבנה תנור ועשה שם מין פטנט וחשב שיש פה מין ענין חדש, מודרני. עכשיו בעיה, אם התנור הזה, החדש, נחשב לכלי רגיל ואז מקבל טומאה, זאת אומרת אם נוגע בו איזה מת או איזה שרץ נהיה טמא! או לא.

הקיצור, הרבי אליעזר אמר: טהור, וכל האחרים אמרו: טמא.

דובידל

(מבחוץ) טהור

יואלייש

טמא

דובידל

אמרתי טהור

יואלייש

החכמים אמרו טמא.

ולא עזרו לו הפלפולים שהביא להם, אמרו: אדוני, ככה זה החוק. אוי, אז הוא התרגש ועשה מין כישוף ואמר: העץ חרובים הזה שעומד בחוץ, הוא יוכיח שאני צודק, ובאמת העץ עף אולי מאתיים מטר, אבל זה לא עזר! לא מביאים הוכחה מהחרובים. אמרו לו. אמר להם: הנה המים שהולכים מלמעלה למטה, אני אעשה שיעלו אחורנית מלמטה למעלה, ובאמת- עלו המים, או, למרות שמאוד התבלבלו, אמרו לו: לך הביתה עם השטותים האלו, רב ליזר. והרב אליעזר, הוא כבר היה מרוגז עליהם, שלא מסכימים למה שהוא אומר, וציוה על הקירות של הבית מדרש ליפול. תמות נפשי עם פלישתים (דובידל נכנס עם הסטנדר שלו).

דובידל

מה אתה צריך פלישתים, מה? גיט מורגען. מה זה – מה התחלת כבר.

יואלייש

אבל המזל היה שהיה שם רבי יהושע, והוא קם ואמר לקירות: תתביישו לכם, אם אנחנו מתווכחים בדברי תורה, מה אתם מתערבים בכלל?

דובידל

יואלייש, איזה מין לוקשע אתה מוכר להם פה?

יואליש

שלוש עליכם, דובידל, נמשיך הלאה. (פותח גמרא) ואז באמת היה נס גדול והקירות נשארו עקומים, לא נופלים ולא עומדים, וככה עקומים הם עומדים עד היום.

דובידל

אז באמת תזהר יואליש, שלא יפול לך.

יואליש

והרבי אליעזר שראה ששום דבר לא עוזר בכישופים שלו, צעק לשמיים ואמר לריבונו של עולם בכבודו ובעצמו להגיד מי צודק. אתם מבינים? מין חוצפה כזאת. שהקדוש ברוך הוא יצעק לו לארץ מי צודק.

דובידל

ועכשיו תשמעו כולכם ותדעו מי צודק.

יואליש

מי צודק?

דובידל

הריבונו של עולם, מה הוא אמר, מי צודק?
(חושך פתאום. אור. משה עומד לבוש גלביה לבנה ומקל בידו).

יואליש

מה?

דובידל

מה מה? מי? מי זה? אתה סגרת את האור?

יואליש

תשאל אותו, תשאל אותו.

נוסן

(נכנס) שולם עליכם, שולם עליכם, (רואה את משה) מה זה חוזר בתשובה לא עלינו?

דובידל

אדוני, מה אתה רוצה פה? מה אתה מחפש פה? זה לא מקום פה של... מה זה? איפה הראש שלך? כיסוי ראש, איפה כיסוי ראש?

נוסן

רגע, הבחור, ראיתי אותו פעם, איך קוראים לך?

משה

מ..מ..משה...

נוסן

גם מגמגם.

דובידל

מוישה, נו, ומה אתה רוצה?

(מומה נכנסת)

יואליש

אשתך המהוללה הגיעה ר' דוביד. אפשר להמשיך, ביטול תורה.

נוסן

נו, מה יש? תדבר, אין לך לשון? לא אכלת? מה זה, נפלת מהשמיים?

יואליש

השמלה זה, מי נתן לך?

נוסן

תן את הראש, נשים קפלוש/

דובידל

בבקשה, את מי אתה מחפש פה, שאלנו.

מומה

תנו לו לדבר, שואלים בסוף. תנו ליהודי לדבר, שה.

יואליש

נו, ויפתח השם את פי האתון.

מומה

יואליש, תיזהר.

יואליש

מי אמר לך, לו אמרתי.

מומה

לא משנה, (למשה) אל תפחד, (לכולם) יהודי נחמד, קצת משונה אבל

עוזא

(מתפרץ לחדר) התחילו כבר? (חוטף סטירה) איי (מבחין במשה, פונה לנוסן) מה זה, החתן של

הבת שלך? (חוטף עוד סטירה. בועט במשה) בגללך.

דובידל

(צועק) תנו ליהודי לדבר.

יואליש

ממתי אתה צועק פה רב דוביד,, אתה אולי שכחת שפה אתה לא צועק. (למשה) דבר, לאט לאט, מי

אתה?

משה

אמרתי משה.

עוזא

(חוזר) משה, משה

מומה

הוא קצת חום, לא?

נוסן

פרענק, ומה? רק זה עוד חסר, מאיפה באת?

משה

מהר סיני. (משתעל) ממצרים.

נוסן

נו, אמרתי

משה

אח עקיבא בן יוסף אני מבקש,

עוזא

עוד לא הגיע, כבר מבקש.

יואליש

מה הוא מבקש? מה אתה רוצה תגיד?

משה

(מציץ בפתק) עקיבא בן יוסף.

מומה

יבוא תיכף, זה בסדר.

דובידל

מה את מדברת, בהמה?

נוסן

שב בצד, יהיה בסדר.

(עוזא בודק בינתיים את מלבושיו של משה)

עוזא

זה מאמריקה?

יואליש

נו, שב שב, ואל תפריע. ללמוד אתה יודע? תעשה ככה עם האצבע. (משה מתאמן) עוד פעם, איי, איי, (יואליש מתרגל את משה במנגינות לימוד).

דובידל

בסדר. שב בצד, אם יהיה לך משהו להגיד, תעשה סימן.

יואליש

בוא הנה רב דוביד, אנחנו לא גמרנו בינינו.

עוזא

מה לומדים?

דובידל

מה אתה מבלבל שם?

עוזא

ואם היה בן גרים.

נוסן

זאת אומרת שהוריו התגיירו

עוזא

לא יאמר "זכור מעשי אבותיך, זכור מעשי אבותיך".

דובידל

שבסך הכל מדובר פה על מנוול שעושה את עצמו צדיק, ועושה את עצמו בעל הבית.

מומה

(ליואלייש) תגיד אתה, ה יותר גרוע להיות רמאי בכסף מש, או להיות רמאי בלב?

יואלייש

שה, לא לקפוץ, תסתכלו בגמרא שהיא מפרשת את המשנה.

דובידל

(למשה שעשה סימן) רגע, מה אתה רוצה?

משה

הת...ת...תו...התורה, א...א...אבל משנה מה זה, ג...ג...גמ...גמרא מה זה?

נוסן

מהתורה לוקחים פסוק ומפרשים במשנה, ומהמשנה מפרשים בגמרא. את זה הבנת?

משה

התורה לא ברורה מספיק?

יואלייש

שאלות יש לו.

עוזא

את זה לומדים בחדר.

מומה

עוזא, תהיה בשקט, ואל תעליב את האורח.

עוזא

אבל הוא... טוב.

יואלייש

יפה מאוד, ועכשיו תסביר לנו באיזה מקרים יש אונאת דברים כדי שיבין כל הקהל הקדוש הזה ואולי גם הגולם-איש הזה.

עוזא

למשל, אם אתה רואה יהודי שלא קיים מצוות, והיה פושע ישראל

נוסן

לא עלינו,

עוזא

כן, והאיש עשה תשובה ועכשיו הוא כבר בסדר, ולומד בישיבה ואומר תורה, ואז אתה בא אליו ואומר לו: איך אתה לא מתבייש, אדוני, להגיד בפה שלך שאכל נבלות וטרפות ושרצים ורמשים ונמלים ונחשים.

דובידל

נו,

עוזא

שאכל את כל הדברים הטמאים, איך בפה הזה אתה אומר תורה שנאמה בפי הקדוש ברוך הוא.
אומרת הגמרא: אסור לעשות את זה.

דובידל

ומה אתה אומר?

עוזא

אני אומר שאין דבר.

יואלייש

במקרה השני

עוזא

במקרה השני אם אתה רואה בנאדם שסובל, יש לו מחלות אימות ונוראות, או שהוא קובר את
בנו, אסור לך להגיד לו – מגיע לך – אם היית צדיק לא היה קורה לך כלום.

נוסן

חכה רגע, שקט שיהיה, זה הרי איוב, נכון?

דובידל

נכון, רב נוסן, שהחברים הכי טובים שלו אמרו לו: שה, אל תצעק, מגיע לך עונש כנראה. החברים
שלו

נוסן

בסדר, רב דוביד, אני הבנתי אותך

מומה

מה אתה צוחק שם?

עוזא

כי את זה אנחנו תמיד עושים.

נוסן

שיהיה שקט, את מה?

עוזא

אומרת הגמרא

מומה

את מה?

עוזא

שאסור לעמוד ליד דוכן ולעשות כאילו רוצים לקנות, ולא קונים.

דובידל

תדבר ב"אני".

עוזא

אני בא לפני חנות ועומד ומסתכל במחירים אבל כסף אין לי לקנות.

מומה

נו.

עוזא

נו, שאסור לעשות, אומרת הגמרא, זה אונאה.

דובידל

תדבר ב"אותי"

עוזא

וגם, אם שואלים אותי איפה יש לקנות תבואה, או לחם, אל תגיד להם שאני אל תגיד להם, תלכו אצל ההוא. (מתבלבל) תלכו אצל... בסדר?

יואלייש

ולמה לא?

עוזא

כי להוא אין תבואה, וסתם ילכו אליו. ואני סתם אמרתי להם.

יואלייש

זאת אומרת שאסור לצער בני אדם לחינם.

דובידל

אסור לצער אפילו לא לחינם, רב יואלייש.

יואלייש

רב דוביד, אתה כל הזמן קורא בספר ומסתכל עלי, כאילו עשיתי לך מי יודע מה יש לך?

דובידל

אולי אתה ברוב חוכמתך כבר מזהה כבוד הרב למה מתכוונת הגמרא בכל המקרים האלה?

יואלייש

זה הרי פשוט מאוד. כשם שלא לפגוע ברכוש אותו דבר אסור לצער בן-אדם, או לעשות עצמך צדיק, שלא תעשה אחד בפה ואחד בלב.

נוסן

רב דוביד, שקט שיהיה, מה אתה מרמז לך שם?

דובידל

מי יכול לדעת אבל אם אתה עושה אחד בפה ואחד בלב?

נוסן

שקט. מה זאת אומרת, מי שרואה ללב.

דובידל

ומי זה?

יואלייש

באמת, רב דוביד,

דובידל

או, שמי שעושה דברים מה שקראנו פה, אז כלפי חוץ כולם אומרים – איזה צדיק אתה, אבל הלב שלך, שחור משחור, ועכשיו אני שואל אותך, אתה הרי יודע שיש מישהו רואה ללב, ויודע שאתה שחור משחור, ולמה אתה משים עצמך צדיק?

יואלייש

נו, נו, למה אתה מציג את עצמך צדיק?

דובידל

לא אני, אתה מציג עצמך צדיק.

נוסן

ולמה...

יואליש

(באיום) נוסן!!!

נוסן

שקט שיהיה.

דובידל

כי מי שעושה אונאה בענייני מסחר, מה הוא אומר? או שיתפסו ויענישו אותי, או שלא. תופסים - אתה הולך לבית סוהר. אבל מי שעושה אונאת דברים – בטוח שלא יתפסו אותו, כי מי יכול לדעת מזה?

יואליש

אתה אמרת – מי שרואה ללב.

דובידל

זהו בדיוק. שמי שעושה עצמו צדיק, חושב שאף אחד לא רואה ללב.

נוסן

אוי ואבוי, שקט שיהיה.

יואליש

דוביד, דוביד, דוביד, זה מאוד מסוכן מה שאתה אמרת עכשיו.

דובידל

תקרא טוב בגמרא, הנה כתוב מיד – "כל המלבין פני חברו ברבים, כאילו שופך דמים".

עוזא

דמים – מה זה?

יואליש

דמים זה כסף, כמו דמי חנוכה.

מומה

דמים זה כסף, אה יואליש. הדמים אצלך עלו לראש, פה הדמים זה דם – ממש. שופך דמים.

רוצח. וזה גרוע יותר להיות רמאי במסחר ובכל דבר.

יואליש

אחותנו היקרה, פה לצערי הרב לא מתעסקים לא בך, ולא במשפחה שלך, ולא בבעל-התלמיד חכם שלך שרוצה לתפוס מקום לא לא, ולא בבן יקר שלך, סליחה על הביטוי.

עוזא

אבא, מה קרה לך?

מומה

אתה חיוור כמו מת, דוביד, אולי תשב רגע? (למשה) אתה, לך תביא לו מים.

דובידל

אני... לא... אוויר... תנו לי אוויר... עוזא, תמשיך, תמשיך.

מומה

עוזא, אתה לא ממשיך

דובידל

הוא הורג אותי כאילו לשם שמיים.

עוזא

אנשים מסתכלים, אבא.

דובידל

איפה? אה, סליחה בבקשה. תמשיך הלאה עוזא.

נוסן

מה קורה אצלך, רב דוביד, האנשים מחכים. צריך להמשיך בסוגיא, אנשים פה שילמו כסף.

משה

(חוזר עם כוס המים) אולי אני יכול לשב אצלכם בדין?

נוסן

שתוק, שקט שיהיה.

דובידל

(שותה) שום דבר, שום דבר, תמשיך עוזא.

יואליש

שיתן את הכסף ואנחנו עושים שלום, והכל בסדר.

דובידל

גרוש לא תראה ממני, פריץ, זה לא כסף שלך.

נוסן

רב דוביד, זה גם לא שלך.

מומה

אתה ממש כלי חרס ישן עם יין מקולקל. מה אתה פותח פה על הירושה של אבא שלי?

יואליש

רק רגע, מומה, את השליש שלכם קבלתם, השליש שלי – אצלי, השליש של הצדקה הרב צריך לחלק, לא?

מומה

אתה לא רב, אתה עֶרְב רָב.

דובידל

גרוש לא תראה.

יואליש

זה ממש אונאה של כסף, שתתבייש רב דוביד.

דובידל

ואתה לגיהינום תרד, כמו שכתוב, אתה מלבין פנים.

יואליש

מה אמרתי שלא אמת? אה, בעניין הבן המפוקפק הזה שלך. נו, זה לא אני המצאתי. זה כולם יודעים.

דובידל

לגיהינום. כולם יורדים לגיהינום ועולים, חוץ משלושה שירודים – ואינם עולים. תסתכל למטה בתחתית העמוד.

נוסן

רב דוביד, אתה היית שם לפי איך שאתה מאיים (חושך. אורות אדומים. דמויות מתייסרות. קול נהמה הולך ומתגבר)

קול

ולמה נקרא שמו גיהינום, שקול נהמתו הולך מסוך העולם ועד סופו, (נכנס מלאך החבלה, עובר ותולה את הדמויות על אנקולים מדומים) ויש שם בני אדם שתלויים בחוטמיהם ובני אדם שתלויים בידיהם, ובני אדם שתלויים בלשונותיהם, ויש נשים שתלויות בדדיהן, ותלויים בעיניהם, ובני אדם שמאכילים אותם את בשרם, ויש שמאכילים אותם חול דק, שיניהם נשברות והקב"ה אומר להם: רשעים, כשאכלתם את הגזל היה מתוק בפיכם, ועתה אין בכם כוח לאכול? (התלויים קמים ונדחפים מצד לצד בכוח גדול) ומלאכי חבלה דוחפים אותם על פניהם, ואחרים מקבלים אותם מהם ודוחפים אותם, ואחרים מקבלים ודוחפים, עד שמגיע לפני תנורו של הגיהינום, ופוערת הגיהינום את פיה ובלעתו. ובא יום הדין, (יואליש באמצע. נידון) ובא מלאך המוות ושלשלת בידו, חציה ברזל וחציה של אש, מכה פעם אחת, איבריו מתפרקים, פעם שניה, עצמותיו מתפרקות, פעם שלישית עד שנעשה אפר. (פרצופי כולם מעוותים. האור נמוג)

נוסן

אבל כולם יורדים לגיהינום?

דובידל

יורדים, יורדים, ועולם חוץ משלושה. המלבין פני חברו ברבים, והמכנה שם רע לחברו, והבא על אשת איש.

עוזא

איך באים על אשת איש?

מומה

שתוק,

משה

ריבונו של עולם, מי האנשים האלה?

ה-קב"ה

שתוק, עוד לא ראית די,

משה

אבל עם ישראל מחכה, שש מאות אלף איש מחכים למטה לקבל את התורה, ריבונו של עולם.

ה-קב"ה + נוסן

(ביחד) שתוק.

נוסן

שקט שיהיה. דבר כזה עוד לא היה לנו. מה אתה ממלמל שם לעצמך?

משה

אני צריך לקבל את התורה ולהוריד אותה למטה.

יואליש

זה בסדר, היא כבר למטה. איפה היינו?

נוסן

בגיהנום.

יואליש

נוסן, אתה קצת שוכח את עצמך, איפה היינו, אה כולם יורדים ועולים חוץ משלוש שירדים ולא עולים, הבא על אשת איש, והמלבין פני חברו ברבים, והמכנה שם רע לחברו.

עוזא

זה אותו דבר, לא?

נוסן

מה,

עוזא

אם אני אומר לו בור ועם הארץ, בור ועם הארץ, אז אני גם מלבין פניו, וגם מכנה לו שם רע, אז מה ההבדל? מכנה זה כמו מלבין.

יואליש

או, שאפילו שהוא כבר לא נעלב זאת אומרת שהוא רגיל שאומרים לו בור ועם הארץ, ופניו לא מולבנות, מכל מקום אתה מקבל עונש כי כינית לו שם רע, הבנת ממזר?

דובידל

(צועק) יואליש!!!

יואליש

סליחה, רב דוביד.

דובידל

איתך אני לא מדבר, הרי אפילו את השטן המנוול אסור להעליב, אוי ואבוי.

נוסן

מי אמר לך דבר כזה?

דובידל

אולי אם תשתקו – תבינו. כל כך הרבה הקפידו על זה חכמינו שאסור אפילו לומר דברים נגד השטן. אתם מכירים את הסיפור על רבי פלימו, מין שם כזה רבי פלימו, זה רב פלימו שחשב שהוא חכם גדול יותר מכולם, מין בדחן, בא לרבי יום אחד ושאל אותו: מי שיש לו שני ראשים, באיזה ראש מניח תפילין? אמרו לו: בוא הנה, או שתקום ותצא לגלות, או שתקבל עליך חרם ונידוי, ולא תבלבל יותר את המוח. זה פלימו. המזל שלו היה שבמקרה בא לשם אדם אחד ואמר לרבי:

סליחה, נולד לי ינוק שיש לו שני ראשים, כמה אני צריך לתת לכהן, בשביל לאחד או בשביל שניים.
הקיצור, רב פלימו הזה חכם גדול היה והיה עושה חוכמות. על כל משפט שלו היה אומר:
חץ בעיני השטן, כלומר: אני לא מפחד ממך. מתגרה, זאת אומרת חץ בעיני השטן. באומץ לב,
בעזות רוח, בלי שום יראה היה אומר: חץ בעיני השטן. ואז בא יום הכיפורים, ערב יום הכיפורים,
כבר אחרי הכפרות, שסובבו תרנגולות מעל הראש, ונתנו לשטן כדי שישב בשקט ולא יפריע.
(כולם מתארגנים לסעודה סביב שולחן, כשהם נוהגים כבוד והדר. ברקע נשמעת תפילה זכה)
ובביתו של רבי פלימו התאספו האורחים לסעודה מפסקת.

העני

(דופק בדלת) לפתוח יהודים, לפתוח

כולם

ששששששש

(פלימו רומז להם לפתוח, מופיע עני לבוש קרעים)

האישה

עני בפתח (מתלחשים)

העני

צדקה תציל ממוות. צדקה תציל ממוות.

(האישה נותנת לו פרוסה ומשלחת אותו. חוזרת לשולחן, דפיקות בדלת. מתלחשים, האיש פותחת
שוב).

יום כמו היה כולם יושבים בפנים, ואני בחוץ ככלב, כולם בפנים ואני בחוץ (פלימו רומז להם
להכניס את העני. האישה מושיבה אותו בצד, שמה צלחת לפניו, חוזרת לשולחן)
מה? יום כהיום? יום כהיום, כולם מסובים, ואני יתום, אתם בשולחן ואני לעצמי?
(מפנים לו מקום ליד השולחן. הוא מתיישב ועושה מעשים מאוסים. מכחכה, מפליץ, מתגרד)

מהמסובים

שב יפה

העני

אאהה,

מהמסובים

שב יפה.

העני

תנו לי כוס

(מביאים לו כוס. הוא יורק לתוכה) לחיים! יום כיפור, לחיים! רבי פלימו, לחיים! יום הדין,
לחיים!

(פלימו דוחף אותו. העני קופץ אווז את ליבו, מכרכר ומתחזה למת על השולחן, מתעטף במפה)

כולם

(עוזבים במהירות. ממלמלים) פלימו הרג אדם, ערב יום כיפורים, כל נדרי, הרג אדם, (פלימו נשאר
ליד השולחן, המום, המת מרים פתאום את ראשו, פרימו קם ובורח, עוצר ומתחבא, המת קם
ממקומו ורודף אחריו. פלימו מתחבא בבית שימוש. העני מגיע אליו)

העני

בבית השימוש? צא!

פלימו

מי אתה?

העני

צא!

פלימו

קודם מי אתה? הצילו!

העני

(בוכה) יום כיפור היום, תעשה תשובה, רשע.

פלימו

כן, על מה?

העני

על השחצנות, על החוצפה כלפי שמייא, מפני מה אתה רגיל לומר כך? לומך כך, חץ בעיני השטן, כל יום, כל יום?

פלימו

אלא איך לומר?

העני

אדוני יגער בך, השטן, פלימו. אדוני, לא אתה. יום כיפור, תן כבוד בין אדם לחברו (מוריד מסווה מעל פניו, פלימו צועק, נופל על ברכיו, העני מסתובב – זה עוזא. צחוק. חושך. אור מתחלף).

עוזא

קום קום, דוד יואליש.

דובידל

וזה הלקח שלנו, רבי פלימו חשב שהוא גיבור, צדיק כל כך גדול, שרק לו יש מלחמה בשטן, ושכח שהשטן הוא בסך הכל משרת של מישהו אחר, בא השטן והראה לו בדיוק איזה מין צדיק הוא, שבקושי פותח לעני את הדלת ביום הכיפורים – בוא עוזאליה.

יואליש

אנחנו נחזור לדף גמרא, אם לא אכפת לך, ולאשת איש, שפה יש לנו עניין מוזר מאוד, נוח לו לאדם שיבוא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חברו ברבים.

נוסן

אתה מבין את זה יואליש? על מי מדובר פה?

עוזא

מה זה ספק אשת איש? או שהיא אשת איש, או לא אשת איש, מה זה ספק?

נוסן

תשאל את אבא

עוזא

(מסתובב ולא מוצא את דובידל) על מה מדובר כאן?

יואליש

הוא ברח בזמן.

עוזא

אבל אם מי שבא על אשת איש יורד לגיהנום ולא עולה, איך יבוא המלך המשיח בן דוד?

נוסן

מה זאת אומרת?

עוזא

דוד המלך הרי בא על בת שבע, הרי הוא שלח את אוריה, הבעל שלה, למות במלחמה, ולקח את אשתו.

נוסן

זה מה שאמרנו, עוזא, ספק אשת איש. האנשים של דוד שהיו הולכים למלחמה היו כותבים גט על תנאי לנשים שלהם, אם ימותו במלחמה – הרי היא מגורשת ולא צריכה חליצה, ויבוס, לא עלינו. ואם לא ימותו – ויחזרו, הגט לא נחשב. וזה ספק אשת איש.

עוזא

זה מאוד מוזר.

יואליש

נכון, אבל צריך לטהר את דוד, לא?

דובידל

(בחור דוד מעל הפודיום) ריבוננו של עולם, אם היו שונאי קורעים את בשרי ופוצעים את אברי, בשעה שאני יושב עם תלמידי ולומד. לא היה דמי נשפך. יושב ולומד איתם דיני טומאה וטוהרה לומד דיני צרעה ונגעים, ובכל ענין שאנחנו נוגעים – הם קמים ושואלים אותי: דוד, דוד, רצינו לשאול לא כל כך בעניין שלמדנו, אלא סתם כך מתוך עניין, דוד, מי שבא על אשת איש מיתתו במה? איך הורגים אותו? זאת אומרת, מה העונש של מי שבא על אשת איש? מסתכלים עלי, ואני אומר בפרצוף שקט: מיתתו בחנק. בחנק. והנשימה מתקצרת, מתקצרת לי, והגרון נחנק מבושה, והם מסתכלים לי בצוואר ומצחקקים, אה, אה, בחנק, כן, בחנק, מעניין מאוד. אבל יש לו חלק לעולם הבא – הוא מקבל את העונש בעולם הזה בחנק, אבל יש לו העולם הבא, אבל המלבין פני חברו ברבים, המלבין פנים, אין לו חלק בעולם הבא, יורד לגיהנום ואינו עולה, לעולם. (נעלם)

יואליש

אפשר לבכות מרוב צר ממש, לא כך רב נוסן? מה זה אומר? שדוד המלך לא מנוול? איזה מין סיפור זה? הרי הוא גזל אישה של מישהו אחר, מה הוא בוכה שמלבינים את פניו, זה הרי כמעט מצווה, לא?

נוסן

רב יואליש, זה הרי מלך ישראל.

יואליש

נו, מלך ישראל, נואף זה נואף, אפילו אם הוא המלך המשיח.

משה

סליחה, ברשותכם, אם מדובר על ניאוף יש לי...

נוסן

שקט, מה יש לך?

משה

אני זוכר סיפור שסיפרו על תמר, כלתו של יהודה, בנו של יעקב אבינו.

יואליש

אתה קורא תורה?

משה

רגע, צריך להוריד את התורה. כולם מחכים למטה.

נוסן

עוד פעם הוא מתחיל? מה הסיפור שלך קשור הנה?

משה

הנה, תראו, (נכנס תליין, סוחב את תמר לשריפה, מכה בתוף)

תליין

(צועק) תמר אשת ער מוצאת לשריפה.

יואליש

רגע רב תליין, מה אתה עושה עם הבחורה הזאת?

תליין

זאת תמר, כלתו של יהודה בן יעקב אבינו, אשת בנו ער, הוצאת לשריפה כי זנתה והרתה לזנונים.

יואליש

מה אתה צועק כל כך? שומעים, אל תצעק! בואי הנה, מה קרה?

תמר

אני תמר, נישאתי לער בן יהודה בן יעקב, אבל ער מת אחרי החתונה ולא השאיר זרע אחריו, לפי

חוקי התורה קיבלתי יבום מאחיו השני כדי שיקים זרע לאחיו, אבל הוא, במקום להקים זרע,

לאחיו, בכל פעם שהיה בא אלי היה...

נוסן

שקט שיהיה, איך קראו לו?

תמר

אונן.

נוסן

שקט אמרתי, מה היה השם שלו, איך קראו לבעל השני?

תמר

אונן. אונן. אונן.

נוסן

איך את מדברת, גברת?

תמר

אבל כך קראו לו, אונן. הוא לא רצה להקים זרע לאחיו, ולכן היה... ולכן היה...

נוסן

הבנו, הלאה.

תמר

אז אלוהים הרג אותנו, ונשאר השלישי, שילה. תינוק, לי אמרו לשבת בבית, שיגדל.

מומה

ילדה מסכנה.

יואליש

ממש מסכנה, זאת אישה קטלנית.

תמר

חיכיתי. שנים. הילד גדל, אבל אביו, יהודה, לא נתן לו להתחתן איתי, מהפחד. אבל יום אחד יהודה ירד לגוזז את הצאן. רחוק מהבית, רחוק מאישה, פתאום על אם הדרך זונה יפהפייה, שולחת רמזים, ויהודה – צדיק, לא מתאפק, רוצה לשכב עם הזונה, אבל לשלם אין לו, והוא אומר: ישלם גדי. מחר. והזונה אומרת: כן, אבל בינתיים ערבון אתה משאיר את המטה שלך, והחותם שלך, והפתיל שלך, עד מחר, ומחר – כשבא השליח עם הגדי – הפתעה. אין זונה. שום זונה. אף אחד לא מכיר זונה. לא צריך. יהודה חוזר הביתה, שלושה חודשים, מישהו בא ומודיע – אדון יהודה, כלתך בהריון, בלי בעל, ואז יהודה – הוציאוה, הוציאו אותה להישרף, זונה.

תליין

קדימה (גורר אותה החוצה)

יואליש

רגע רב תליין, זה אסור, תחזיר אותה. אתה, (פונה למשה) מה סוף הסיפור?

משה

סוף הסיפור? שאלו אותה בשקט מי האבא? והיא בשקט שלחה ליהודה – הכר נא של מי המטה הזה, והחותם והפתיל הזה. זה אבי הילד.

יואליש

והסוף?

דובידל

הסוף? נולדו תאומים פרץ וזרח, ומהם יצא דוד המלך.

יואליש

דוד המלך. זה במשפחה אתה אומר.

מומה

כן יואליש, זה מה שנאמר – נוח לו לאדם ליפול לכבשן האש ואל ילבין פנים. וזאת תמר אישה, יואליש, בסך הכל, לא תלמיד חכם. לא צדיק גדול. סתם אישה.

יואליש

כן, אישה. ראיתי שדומה לך קצת.

מומה

יואליש, דזקוף ליה זקיפא בדיותקיה לא נומא ליה לחבריה זקוף ביניתא.

נוסן

מה אמרת?

מומה

אמרתי – מי שיש לו תלוי במשפחה לא יאמר לחברו תיתלה לי כביסה. זה מה שאמרתי. זה גם מה שהוא הבין. ובכלל כדאי בגילך ובמצבך שתתחיל לשמוע לנשים.

נוסן

אז-

מומה

גם אתה.

דובידל

לחזור לסוגיא בבקשה מכולכם.

מומה

זאת בדיוק הסוגיא.

יואליש

רב דובידל, אתה הרי חריף מאין כמוך, אולי אתה מפרש לי את המדרשים העמוקים של אשתך המכובדת.

נוסן

(בקול) "ולא תונו איש את עמיתו" איפה הילד: נו, למה הוא לא קורא? "לא תונו איש את עמיתו", שואלת הגמרא – מה זה עמיתו, ועונה – מי שלומד איתו תורה.

מומה

יפה מאוד.

דובידל

רק תלמידי חכמים אסור להונות?

יואליש

כן. שאסור להונות תלמידי חכמים שלומדים איתך תורה.

דובידל

אבל רוב העם לא תלמידי חכמים.

נוסן

ומה אתה מבין מזה?

דובידל

שאסור להונות תלמידי חכמים

נוסן

לא מעניין את אף אחד.

מומה

זה מה שהוא צריך להבין.

דובידל

שה,

מומה

למה שה? זה הרי הפשט. שהתורה מגינה על חלשים. זה נכון. תלמידי חכמים, זה נכון. אבל הכי מסוכן זה לפגוע במי שבוכה תיכף ומיד.

יואליש

ומי זה?

מומה

היה לך דוגמא בבית, ויכולת לראות מקרוב. אמנם עכשיו כבר לא, אבל אתה בטח זוכר. אישה, רב יואליש, אין דבר יותר מסוכן מלעשות אונאת דברים והלבנת פנים לאישה.

דובידל

איך את מדברת תגידי לי

מומה

אני אחות שלו ומותר לי להגיד סוף סוף שידע להתנהג, הפרא אדם, אפילו אם הוא ראש ישיבה. הרי האבא שלנו, עליו השלום, הזהיר אותנו, כמו שכתוב, אמר לו: יואליש, יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה, פורענותה קרובה. אוי פורענותה קרובה מאוד, יואליש.

נוסן

מומה, מה את עושה, מה?

מומה

מצילה מה שנשאר ממנו. תסתכל בספר שלך, תקרא לו, עוזא שלי.

עוזא

אמר רבי אליעזר: מיום שנחרב בית המקדש, ננעלו שערי תפילה.

מומה

ומה זאת אומרת?

עוזא

שלא צריך להתפלל.

דובידל

שיגעץ,

עוזא

שלא עוזר להתפלל.

מומה

לא עוזא, שאף על פי שכל השערים שבשמיים נעולים, שערי דמעות לא נעולים, ויזהר מאוד מאוד הבנאדם שבוכים בגללו.

יואליש

כבוד הרבנית, עוד שורה אחת "כל ההולך בעצת אשתו – יורש גיהנום", מה תגידי על זה?

דובידל

אל תגידי כלום. הוא לא מבין כלום. תסתכל אתה עוד שורה "אם אשתך גוצה, תתכופף ותגחן ותלחש באוזניך" ותאמין לי, רב יואליש, שטוב היית עושה אם היית מתנהג לפי הכלל הזה, ולא לפי הכלל ההוא. הרבה דמעות היית חוסך.

משה

אני התחתנתי עם ציפורה, וילדה לי שני בנים, וגרשתי. חזרה למדבר, ונשאתי לי אישה כושית, אבל אחותי מרים, שדברה בגנותי – שבעה ימים חיכינו לה, כולנו, עד שנרפאה מהצרעת שדבקה בה.

נוסן

רב דוביד, כדאי שתתן לו מהכדורים שלך. אני חושב שלבחור יש חום.

משה

(מתרגש) אני רוצה ללכת, אני לא רוצה להישאר פה. איפה רבי עקיבא? הבטיחו לי רבי עקיבא, לא עדת משוגעים. רוצה ללכת, איך יוצאים מפה? אני צריך להגיע לשמיים.

נוסן

רק דרך הארובה.

משה

אנא, מחכים לי.

נוסן

שיחכו, אל תדאג. שב בשקט שיהיה.

משה

אני לא יכול לצאת מכאן!

יואליש

זה נכון. אולי בסוף תגלה למה.

משה

אבל אני לא מבין מה אתם אומרים. אתם אומרים שזה הכל בא מהתורה, אבל אני לא מזהה שום דבר.

יואליש

תשמע, אתה נראה לי קצת לא יהודי, מי אבא שלך? מאיפה באת? איזה מין זקן אתה? איזה סיפורים אתה מספר פה? באמת טיפוס חשוד כמוך הרבה זמן לא הסתובב כאן. תאמין לי שלא חשבתי שזה מה שיבוא לנו.

משה

מה זאת אומרת? לא חשבת? אתה ידעת שאני...

יואליש

תשב, תשב בשקט, עוזא אולי תקח אותו החוצה, תשחקו במשהו.

דובידל

נחזור לעניין, אף אחד לא אמר לך להקשיב לאישה בענייני שמים, אבל בענייני הבית, שמה מקבלים עצות מהמומחה.

מומה

דוביד, גם אתה, דוביד (צועקת) מה? הרי חצי מהדברים כאן לא הייתם מבינים אם לא הייתי מפרשת לכם, כי השכל של הבנאדם הוא פה, לא פה.

יואליש

אתה אל תסתכל עלי רב נוסן, אני הייתי אומר לאבא עליו השלום, אבא, אמרתי לו, הרי אמר רבי אליעזר: כל המלמד בתו תורה, כאילו מלמדה תפלות, זאת אומרת שטויות. ולא שמע לי.

נוסן

נו כן, אל תרבה שיחה עם האישה, זה ידוע. כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האישה, גורם רעה לעצמו לבטל מהתורה, וסופו יורד גיהנום.

דובידל

אני לא בטוח, רב נוסן, שתצטרף לעבוד כל כך קשה בשביל הירושה הזאת.

מומה

(לקהל) נו בבקשה, תסתכלו עליהם, נו תשמעו אותם. מאיפה לוקחים כל כך הרבה חוצפה. הרי אין כאן אחד שלא אוכל את נשמתו של החבר שלו, של עמיתו, בוקר וערב, פעמיים באהבה כל יום, בכל נפשו ובכל מאוודו. אבל את מי הם מוצאים מר ממוות? את האישה. ומי קשה מיום סגריר? האישה. ובגלל מי זקנה קופצת עליהם? האישה כמובן. זה אני לא ממציאה, זה הכל כתוב כאן. רבי עקיבא שלך (מחפשת את משה) איפה הוא? לא משנה. הרבי עקיבא, רבותי, מרשה לכם לגרש את האישה אם מצאתם אישה נאה ממנה, באיזו זכות? נוסנים! יואלישים! מי נתן לכם את הזכות הזאת? לשנן דברים כאלה, הרי הרבי עקיבא והרבי יוחנן, וכל הרבנים שלכם בגמרא, מהיד הזאת היו אוכלים. ומהשדיים האלה ינקו הם ובניהם. בבקשה. אמרו חז"ל: "ארבע מידות נאמרו בנשים: גרגרניות, ועצלניות וצייתניות"

נוסן

צייתניות מה זה?

יואליש

צייתניות זה שדוחפות את האוזניים שלהם לכל חור.

מומה

וצייתניות וקנאניות, ואמר רבי יהודה: "אף דברניות ואוסטטניות"

יואליש

את ממציאה מילים, מומה

דובידל

אוסטטניות זה רגזניות, יואליש (יוצאים)

מומה

והחכם הגדול רבי לוי אומר "לא רק זה, גם גנביות ויוצאניות" איזה חוצפה! ואמא שלו מה היתה? דברניה? יוצאניה? ואש תו מה היתה? ובתו? גניבה? מי אמר אישה רעה צרעת לבעלה? והיא מה הוא? לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אישתו, זהיר! שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, יואליש, כן, שאשתך לא היתה בורחת ממך כמו ממגיפה, וכרסה בין שיניה, אם לא כל העלבונות שהטחת בה, ופניה החוורות מעלבונות יום יום אתם מביאים לי כאן סיפורים ואגדות, זורקים אחד בשני הוכחות, כמו קוסמים, גם לי

יש ותקשיבו טוב, תקשיבו אם יש לכם כוח. התעוררה להם בעיה בבית המדרש של רבי ישמעאל – כמה אברים יש לו לאדם, רמ"ח אברים, 248, או יותר? או פחות? תחזיקו טוב בכסא עכשיו כי הלכו תלמידיו של רבי ישמעאל ושלקו זונה, אני אגיד עוד פעם, שלקו זונה, בשלו, כן במים, לא, לא, אני לא השתגעתי, תרשמו לחפש בבית, ואז באו בפני רבי ישמעאל (יואליש – רבי ישמעאל, משה – רבי עקיבא, נוסף – רבי יהושע)

התלמיד

(עוזא) רבותי כמה אברים לאדם?

ישמעאל

רמ"ח אברים, 248.

התלמיד

ניתחנו רבי, מצאנו 252

ישמעאל

ככה. ואולי אישה ניתחתם, אה?

התלמיד

זה מאין לך רבי?

ישמעאל

אישתו היא ביתו, ובית יש לו שני צירים ושני דלתות, 248 וארבע ביחד זה 252, פתרנו לך את הבעיה.

יהושע

צודק, שנאמר: "ותכרע ותלד כי נהפכו ציריה" זאת אומרת יש צירים לאישה.

עקיבא

שנאמר: "כי לא סגר דלתי בטני" זאת אומרת יש דלתות לאישה

יהושע

שנאמר "ויפתח את רחמה" זאת אומרת יש מפתח לאישה

ישמעאל

לא טוב

יהושע

באמת לא טוב, זה כבר 253

ישמעאל

כמה איברים מצאתם?

התלמיד

252

עקיבא

אין שום בעיה. המפתח זה מין אבר קטן ונמעך בזמן הבישול, ולא מצאו אותו מחמת השליקה, אבל הוא ישנו תסמכו עלי. (אור מתחלף)

מומה

המוח לא יכול לתפוס מין שיגעון כזה.

יואליש

מומה, אני מזהיר אותך, כתוב במפורש "כל המלעיג על דברי חכמים, נדון בצואה רותחת, צואה רותחת"

מומה

מי שחי איתך ביחד כל כך הרבה שנים לא נבהל מדברים כאלה, יואלייש.

יואלייש

כן, ודאי, את ובעלך צמד חמד זוג יונים, אבל מסתבר שלא כל העולם ככה, להיפך כל העולם לא ככה, ואולי כדאי לפשפש בציציות של זוג יונים ולבדוק שוב. שכשאני אמרתי יההולך אחר אשתו יורש גיהנום, נזכרתי בסיפור יפה מאוד, וכואב מאוד מאוד על הצדיק הגדול ר' חייא שגר בבית עם אשתו הקנטרנית, לא עלינו, ועד כדי כך היה מתקרב לריבונו של עולם, שכל יום ויום היה נופל על פניו בתחנונים, בבקשה מורנו ורבנו (ר' נוסן משחק את ר' חייא).

נוסן

כי חלצת נפשי ממוות, את עיני מדמעה, את רגלי מדחי, אלוהינו ואלוהי אבותינו. הצילני נא מיצר הרע! אתה בראת את האדם ובר לו שני יצרים, יצר טוב ויצר רע, ודי שיבחר בטוב. ועתה אלוהי, לא שמעתי לקולך והלכתי בעצת היצר הרע. ולא קדשתי אברי אלא טמאתי אותם, אוי לי כי הלכתי אחר כיני וטמאתי אותם להסתכל בנשים, ובכל דברי טומאה. עשה שלא אתן עיני באישה, ולא יתקשו אברי ולא יתגבר עלי יצר הרע להחטיאני, ואדבק באהבה בך ובחורתך, ולא באישה ובטומאה (שוכב על הרצפה רוטט ורועד).

אשת ר' חייא

(מקשיבה לו) יצר הרע. יצר הרע?! ממתני יש לך יצר הרע, ואני לא ידעתי. הרי חמש עשרה שנה לא זכיתי לראות את קצה יצר הרע שלך, ר' חייא. זאת הפתעה מאוד נעימה, אני מוכרחה להגיד. הפתעה חדשה ונעימה.

יואלייש

ולמחרת היה יושב ר' חייא לומד כמנהגו בכל יום אחרי נפילת האפיים.
(נכנסת אשתו מחופשת לזונה)

זונה

סליחה, רבינו הקדוש, היכן כאן הדרך...

חייא

או, כן בבקשה מה גברת? מה רוצה?

זונה

אני רק, לא להפריע, רבינו לומד, סליחה.

חייא

למה... למה... את מה? הולכת... חוזרת... איך ה... נו, כן... יפה מאוד....

זונה

ברוך השם המנחיל טובה ליראיו. באמת הכל ברוך השם. חוזרת עכשיו... כן...

חייא

נו, ועייפה?... גברת, עייפה?... כן...?

זונה

אם אדוני רוצה למה לא

חייא

רוצה... רוצה...

זונה

התשלום קודם, התשלום... יביא לי רימון רבינו, הרימון מראש העץ... יקפוץ ויביא. עכשיו...

חייא

עכשיו... כן, עכשיו... אה... הנה... (קופץ ומביא)

יואליש

ובערב כשבא ר' חייא הביתה מצא את אשתו כשהיא מסיקה את התנור בבית, ומרוב צדיקותו

ובגלל שידע שחטא

(חייא נכנס הביתה מביט כה וכה, ועולה לתנור. נכנס לתנור לכפר על חטאיו).

אשת חייא

מה אתה עושה? מה אתה מחפש ב... חייא תצא מהתנור. למה?

חייא

אני... אשה... יצר הרע! לא רציתי אני כבשתי את היצר לא כבשתי את היצר וכבשתי בגינה היום,

אוי ריבונו של עולם היא באה, עייפה אמרה עייפה, ואני, אוי (בוכה)

אשת חייא

שילמת?

חייא

שילמתי.

אשת חייא

מה שילמת?

חייא

רימון שילמתי.

אשת חייא

הרימון הזה?

חייא

הרימון הזה... רגע...

אשת חייא

אני הייתי, זו אני הייתי, צא מהתנור, לא חטאת.

חייא

כן... אני... לא! את הייתי! אבל אני אליה התכוונתי, אליה! סליחה...

(חושך. יוצאים)

יואליש

כן, אני יודע שזה הפתעה בשבילך מומה. להבא תדעי לך על פני השטח הכל נראה ברור ובהיר, אבל

מלמטה יש דברים אחרים.

דובידל

יואליש, מה אתה מדבדר, הרי הגולם הזה הוא מין חסיד שוטה. אתה ראית איך נפל על פניו? הרי הנפילה אפיים זה משהו שעושים פעם אחת בחיים, אולי פעמיים. מין פצצה מסוכנת, כמו שאומרים, זה דמעות, זה שערי שמיים, זה בנאדם מדבר כלפי מעלה. והרבי חייא היה כל יום משתטח כמו משרתת ששוטפת רצפה.

יואליש

זה לא עניינך דוביד, מה בין איש לאשתו. הרי ראית בעיניך שהיא גרמה לו לדבר עבירה והרהורי חטא. מי הביא לו את היצר הרע מי? אני?

מומה

יואליש, התפקיד שלה להביא את היצר הרע. זה לא יצר רע לפתות בעל.

יואליש

כמו זונה, לא עלינו... הרי בגללה הוא נפל לתנור.

מומה

מי שלא בונה תנור, ולא אופה בתנור, סופו נופל לתנור ויורש תנור.

נוסן

ארבעים שנה אני לומד גמרא אבל חידוד מחודד כזה לא שמעתי.

יואליש

עוזא, צא החוצה.

עוזא

תמיד מסלקים אותי.

דובידל

מומה, זה יפה מאוד מה שאמרת. אני בנתי קצת, אבל את היתר תסבירי.

מומה

תנור – זאת אומרת בית, שהתנור מרכז הבית שמחמם ומבשל ואופה ומוציא לחם, וכמו שלמדנו אם יש קמח יש תורה, ויש לחם לאכול, ואם בונה אדם את תנורו כמו שצריך, הבית מתקיים. אבל, אם לא בנה תנור, או אם בנה תנור ולא אפה בו, זאת אומרת לא הכניס מה שצריך להכניס לתנור, שאישה נמשלה לתנור, ולא כל כך האישה כמו האישה שבאישה שזה תנור חם ולוהט, ומביא שלום בין איש לאשתו. אבל מי שלא אופה בתנור כמו הטיפש שראינו כאן, שתחב את הפרצוף שלו לאדמה במקום ב...

זאת אומרת שלא מילאאת החובות שלו לבית שהרי למדנו כבר שאשתו היא ביתו.

אחד כזה באמת נופל לתנור שזה אותו תנור, רק שהפעם הוא שורף ביצר הרע. והסוף – סופו יורש תנור. כלומר, גיהינום. שעל זה דיברנו קודם.

(אור אדום נדלק וכבה מיד)

משה

ריבוננו של עולם, אישה כזאת יש לך ואתה נותן תורה בידי.

אלוהים

(בכעס) שתוק כבר.

עוזא

אמא! שמעתי! בגלל זה אמרו טוב ליפול לכבשן אש מלהלבין פנים, ובמיוחד להלבין פני אישה.

מומה

נכון, ולמה?

עוזא

כי אם היא תבכה, אלוהים יעניש מיד.

דובידל

עוד כמה שורות יש כאן וניתן לכולם לנוח קצת. כתוב – לעולם יהא אדם זהיר בענייני תבואה, כלומר לחם. בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה. ועכשיו נראה אם למדת משהו, רבי מוישה, תקרא שם למטה.

משה

לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בביתו של אדם, אלא בשביל אשתו. רגע, זה בדיוק מה שקרה.

יואליש

נו, בבקשה, תקרא אמרו, ואל תסביר, לזה יש לך זמן. ואתם – בהפסקה אני מבקש לקרוא בתוכניה את סיפו תנורו של עכנאי שזה עמוד ולהתכונן לחצי השני.

מערכה שניה

(עוזא עולה לבמה כמנחה)

עוזא

מערכה שניה ובה יוצג הסיפור האיום והנורא – סיפור תנורו של עכנאי, שתחילתו מחלוקת פשוטה, ואחריתו, מי ישורנו, רצח בדם חם, רצח בדמעות. איש נופל אפיים, איש אחר עולה לשמיים.

מערכה שניה ובה יתגלה סוף סיפור אשתו האבודה של רבנו יואליש, ראש הישיבה, סיפור כרסה המעוברת ועניין הילד שהלך לאיבוד. ימצא מוצא לבעית שלישי הירושה המיועד לעניים, והכל יבוא על מקומו בשלום.

מערכה שניה ובה יחלץ סוף סוף משה רבנו מבית המדרש, ויקבל את התורה בהר סיני, ויסופר הסיפור האמיתי הבלתי ידוע הנעלם והחבוי – הסיפור מאחורי שבירת הלוחות. מערכה שניה באחריתה סוף טוב אבל, ומיד אחרי הסוף הטוב קטע עצוב אקטואלי סנטימנטלי, ומלא משמעות פוליטית. מה שקוראים מסר, וכדי למנוע בעיות ושאלות אנו מודיעים מראש שלא יהיה דיון בסוף ההצגה, והקהל מתבקש ללכת הביתה בלי לעשות עניינים. גבירותי ורבותי, אנחנו ממשיכים.

עוזא

אבא, אמא, רבי יואליש, נוסן.

נוסן

מה אתה צועק לך שם, מה קרה?

עוזא

רב נוסן, רב נוסן

נוסן

מה נוסן נוסן, מה קרה לך?

עוזא

לא שמעת מה הודעתי עכשיו

נוסן

מה הודעת עכשיו?

עוזא

רב נוסן, זה משה רבינו.

נוסן

מי משה רבינו?

עוזא

זה, הזקן החוזר בתשובה, החתן של הבת שלך (חוטף סטירה) איי, שמבלבל את המוח.

נוסן

מזל טוב, גם אתה השתגעת.

עוזא

באמת, רב נוסן, הרגע הודעתי – הנה מערכה שניה ובה יחלץ משה רבינו סוף סוף מבית המדרש של ר' יואליש, ויקבל את התורה בהר סיני. הנה כתוב.

נוסן

מה אתה אומר, משה רבינו כאן אצלנו, אה, זה התנועות המשונות והדיבורים שהיה מדבר לעצמו?
צריך להזהיר את ר' יואליש ואת אבא שלך (יוצא).

עוזא

ואני נתתי לו בעיטה! אני נתתי בעיטה למשה רבינו... אף אחד לא יאמין לי...

יואליש

(נכנס) גם אתה כבר מדבר לשמיים.

עוזא

אבא'ה...

יואליש

למי אתה קורא שם אבא'ה.

עוזא

לא לך, דוד יואליש, אני נבהלתי ממך אז אמרתי אבא'ה (מביטים אחד בשני)

יואליש

למה נבהלת?

עוזא

ר' יואליש, זה משה רבינו. האיש הזה שבא.

יואליש

נו, ומה?

עוזא

מה ומה, אתה ידעת?

ומה זה מפליא אותך כל כך, עוזא'ה. הרי שמעת שהוא בא לחפש את רבי עקיבא. מה אבא מלמד
אותך אם אפילו את הסיפור הזה אתה לא מכיר?

עוזא

אבל למה הוא מחפש פה את רבי עקיבא?

יואליש

מה זאת אומרת ואיפה יחפש אותו? אצל פרעה מלך מצרים? הר' עקיבא פה, יחד איתנו, וגם רבי
אליעזר ורבן גמליאל ורבי יהושע, כולם פה, איתנו. בבית המדרש. אתה רק תגיד מילה ומיד הם
באים, מה אתה חושב לך. הרבי עקיבא הוא קיים רק אצלך בראש ובספר. אתה פותח הספר
וקורא, הרבי עקיבא מתחיל לחיות.

(דובידל ומומה עומדים בצד, צופים ביואליש מסביר לעוזא).

עוזא

הרבי עקיבא היה מוציא קש מהשערות של רחל, בתו של כלבא שבוע.

יואליש

מי אמר לך?

עוזא

כתוב שהוא עשה לך ירושלים של זהב בגלל שחיכתה לו. ועוד הרבה סיפורים.

יואליש

או, זהו בדיוק. הרבה סיפורים מספרים על הרבי עקיבא, אבל אם אתה עוזא, לא קורא אותם ושומע ומספר אותם, מי בכלל יכול לדעת אם הרבי עקיבא הוציא קש או הוציא כינים מהראש של רחל.

עוזא

דוד יואליש, איך אתה מדבר?

יואליש

או, זה הסוד שלנו, עוזא'לה. שאנחנו כאן ממציאים הכל מחדש כל יום. רק אנחנו, אנחנו את החיים שלנו מכניסים בסיפורים, אבל כלפי חוץ אומרים זה רבי עקיבא, זה רבי אליעזר, זה רבן גמליאל. מין פטנט כזה. ועכשיו בוא לנטול ידיים, ונתחיל בשיעור, האנשים מחכים. (יוצאים)

מומה

נו, תראה מה זה, ממש זוג יונים.

דובידל

את יותר טוב תשמרי שלא יהרוס לנו אותו.

מומה

דוביד, מה זה "יהרוס לנו" דוביד. לפעמים אתה שוכח.

דובידל

תארי לעצמך שהייתי זוכר כל הזמן.

מומה

אתה הבנת את התכנית שלי.

דובידל

מומה, אני לא רוצה, אני לא רוצה מומה, זה לא עסק שלך בית המדרש. תשבי בבית. אני לא רוצה! בסדר, שבי למעלה, אבל אל תעשי לי פה קנוניות, מומה! טוב, מה את רוצה?

מומה

שלא תבהל. אתה שמעת מה הוא הסביר לעוזא. אנחנו את החיים שלנו מכניסים לתוך הסוגיא. אז זהו – אנחנו את החיים שלו נשים בסוגיא! נוסן יעזור, אתה תעזור והכל יהיה בסדר.

דובידל

את חושבת שאני יכול להחזיק מעמד בזה מומה, את שוכחת שיש לי אולקוס, ויש לי שבר, ויש לי בעיות עם הלב, ואני לא חזק, וגם השיער כבר נושר לי. כל זה נכון! יש אבל כוח נגד הגולית הזה – אין אין.

מומה

אז התכנית שלי זה ככה. כולם כבר יודעים את סיפור "תנורו של עכנאי" אבל את ההמשך לא כולם יודעים. וגם יואליש אני לא בטוחה שזוכר, אז אנחנו נלך צעד-צעד, וניתן לו להבין מי זה הרבי אליעזר ומי הרבי יהושע, ובמיוחד מי הרבן גמליאל, שכמו שהוא אמר בתחילת ההצגה זה מין ראש ממשלה להבדיל. אז אנחנו מראש – נעשה ממנו זנב. בוא הנה. תגיד – אני אליעזר הגדול.

דובידל

אני אליעזר הגדול.

מומה

עוד פעם.

דובידל

אני אליעזר הגדול.

מומה

אני לא דוביד, אני אליעזר הגדול.

דובידל

אני לא דוביד, אני אליעזר הגדול.

מומה

ועכשיו תגיד – אם כל החכמים בכף מאזניים אחת, ואני בשניה – אני מכריע.

דובידל

אם כל החכמים בכף מאזניים אחת, ואני בשניה – אני מכריע.

מומה

אני מכריע.

דובידל

אני מכריע.

מומה

ותגיד – אני בור סוד שאינו מאבד אף טיפה

דובידל

אני בור סוד שאינו מאבד אף טיפה.

מומה

ורבן גמליאל, מי זה?

דובידל

יואליש

מומה

ואני?

דובידל

את אחותו של יואליש.

מומה

לא! של גמליאל.

דובידל

כן.

מומה

מי צריך עוד?

דובידל

רבי יהושע.

מומה

זה נוסן.

דובידל

נוסן.

מומה

זה מה שיש.

דובידל

ורבי עקיבא?

מומה

ניקח את מוישה, הוא הרי מחפש כל הזמן את עקיבא.

דובידל

אני פוחד, מומה.

מומה

שקט, הם באים.

דובידל

ומה הם יהיו?

מומה

הם קירות, קירות בית המדרש – אתה רואה לא?
דיברנו אליהם שעה וחצי, אני לא בטוחה שהבינו משהו.

(יואליש ועוזא נכנסים)

יואליש

אתה לא כועס עלי, רב דוביד, שחטפתי כאן שיחה עם הבן-יקיר שלך. קצת דעה הרבצתי בו.

דובידל

כשאני נזכר מי הקודם שנתן לאכול מעץ הדעת, אז זה דווקא די מתאים לך.

נוסן

(מתפרץ פנימה) שקט שיהיה! (גורר את משה על הכתפיים)

יואליש

ירד מן הפסים.

נוסן

דוביד, יואליש, אני שותק. אני חשבתי שהראש עף לי מהכתפיים. אני לא ידעתי בכלל. איזה מין דבר זה?

יואליש

דוביד, מקל יש לך?

משה

הצילוני נא מיד האיש הזה!

דובידל

נוסן!

נוסן

דוביד, זה מוישה רבינו. זה מוישה רבינו בכבודו ובעצמו. ואני חשבתי...

עוזא

ואתה חשבת שמצאת חתן סוף סוף.

נוסן

מה עושים איתו? יואלייש, תגיד מה עושים.

יואלייש

אני תיכף מחזיר אותך להיות פחח כמו שהיית, תפסיק לעשות לי כאן מהומות, גוי.

משה

אינני משה רבינו. משה בן עמרם אני.

דובידל

רבינו, כבוד רבינו.

משה

אני. משה רבינו?

נוסן

מצאתי אותו בחוץ עושה קונצים עם הנחש... עם המקל! מפחיד ילדים.

משה

(צועק) אני מוישה רבינו.

דובידל

יודעים, לא צריך לצעוק.

משה

מה עלי לעשות עכשיו?

יואלייש

עכשיו תשב ותלמד כמו כולם. זה שאתה משה עוד לא עושה אותך חכם גדול.

עוזא

דוד יואלייש...!

דובידל

רב מוישה, אתה צריך להבין שהרבה מאד השתנה פה, מהימים של החול והגמלים.

יואלייש

גם הניסים זה לא מה שהיה, רב דוביד יכול לספר לך, לך היה את קורח ועדתו, לי יש את דוביד ואחותי המכובדת ושום דבר לא עוזר – האדמה לא פותחת פה.

דובידל

זה שאתה יושב בתור ראש ישיבה ועושה עצמך מעביר שיעור – זה כבר הנס הכי גדול שיכול להיות. וזה שאתה יורש מקום אביך במקום לרשת גיהינום, זה ממש היפוך עולמות.

מומה

דוביד! (יואלייש מביט בהפתעה)

דובידל

הפסקתי!

יואלייש

אני עוד אתחיל להאמין בניסים בזכותך, אחותי. נתחיל.

(לקהל) – כמו שאמרתי קודם, היה בחור אחד ושמו עכנאי שבנה תנור, ונחלקו חכמים אם התנור טמא או טהור. ובבית המדרש שלהם, כמה שנים אחרי שנחרב בית המקדש, ביבנה היו יושבים רבן גמליאל הנשיא, מצאצאיו של הלל הזקן שקבל בירושה את הנשיאות ושלט ביד רמה, והנהיג את העם בחכמה. (האור מתחלף. הדמויות משתנות) ולצידו כהן בראשות הבית דין צדק, רבי יהושע בן חנניה מגדולי הדור, והיו מתקנים תקנות ומנהיגים את העם (יואליש הופך גמליאל, נוסף הופך יהושע).

מומה

ואחי רבן גמליאל מדכא ביד ברזל כל המרים ראש נגדו, וכל מי שפוסק בניגוד לסמכותו, ואת דברו ורצונו ממלא יהושע שקבל את משרתו ממנו. ורבי עקיבא, עקיבא בן יוסף תלמידו של אליעזר ויהושע, עקיבא הקרח. אבל מול כולם עומד גדול הדור, החכם והחריף מכולם, רבי אליעזר בן הורקנוס, יחיד בדעתו ולא נכנע, ולא מוריד את ראשו, בעלי רבי אליעזר הגדול מייסד בית המדרש הזה (דובידל תופס את מקומו). והם כולם זוממים להחרימו ולנדותו. ואז אותו היום, אותו יום מר ונמהר נחלקו בעניין טומאה וטהרה.
(עוזא מגלגל לחדר את התנור. רעם תופים. גמליאל רומז לעוזא).

עוזא

(כרוז – מכה על הבימה) חברי הסנהדרין מתבקשים לפסוק על פי דעתם – תנור שנחתך לחוליות, והושם חול בין חוליה לחוליה, האם נחשב כלי וטמא! או אינו נחשב כלי וטהור.
תנורו של עכנאי – טמא או טהור?
חברי הסנהדרין – יענו לפי הסדר!
רבי יהושע!

נוסן

(יהושע. מביט בגמליאל) תנורו של עכנאי – טמא.

עוזא

עקיבא!

משה

(עקיבא) תנורו של עכנאי – טמא.

עוזא

כבוד מורנו ורבנו, רבן גמליאל

יואליש

(גמליאל) תנורו של עכנאי – ודאי טמא.

עוזא

רבי אליעזר, טמא או טהור?

דובידל

(אליעזר) תנורו של עכנאי – טהור.

עוזא

אליעזר! כל חכמי הסנהדרין פסקו טמא.

דובידל

(אליעזר) טהור!

עוזא

אליעזר! כל חכמי הסנהדרין פסקו טמא ודעתך שטהור היא דעת יחיד בניגוד לרוב, האם תחזור
בך?

דובידל

(אליעזר) תנורו של עכנאי – טהור. כך שמעתי מרבתי ששמעו מרבתיים ששמעו מרבתיים,
ששמעו ממשה רבנו. (עקיבא קופץ) ששמע מפי השכינה. (גמליאל משתיק את עקיבא – משה) לא
אחזור בי!

משה

(עקיבא) אליעזר, דעתך דעת יחיד, כולם שמעו מפי רבותיהם, אף אחד לא פוסק על דעתו בלבד.
הרבים קובעים שטמא. אנא חזור בך.

דובידל

(אליעזר) לא אחזור!

משה

(עקיבא) אליעזר, אינך יכול לחלוק על המנהיג והנשיא, נשיא בית הדין. האחדות חשובה מתנורו
של עכנאי. חזור בך! אל תפגע בסמכות בגלל תנור חרס פשוט אחד, חזור בך.

נוסן

(יהושע) אליעזר חזור בך.

דובידל

(אליעזר) לא, כי הלכה כמותי. התנור טהור.

נוסן

(יהושע) טמא! אמור טמא!

דובידל

(אליעזר) טהור. יש אחדות של שקר ופלגנות של אמת! התנור טהור וזו אמת.

עוזא

(מכה על הבימה. ניגש אל גמליאל ומסתודד עימו) אליעזר בן הורקנוס! הנשיא מצווה שתוכיח את
דבריך.

(אליעזר נשאר בלי מענה. אור מתחלף)

דובידל

אמרתי לך!

מומה

לא עכשיו! תמשיך

יואלייש

אז מה? יש בעיות, דוביד, הגמרא אומרת – אותו יום הביא להם כל תשובות שבעולם – ולא
מפרטת. מה עושים, דוביד?

נוסן

רב דוביד, אולי תשאל את משה רבינו. אמרת שהכל בא ממנו. (צוחק)

דובידל

יואלייש, החכם עיניו בראשו! אל תתהלל, אל תתהלל! כל העדר הזה כאן פוסק לפי דעתך אמנם
מסיבה לא טהורה.

משה

אתה מטיל דופי בנשיא ישראל.

מומה

יואלייש, בענייני טומאה ולטמא, הם סומכים עליך כנראה. זה עוד לא מראה שאתה צודק.

יואלייש

דוביד! כל התשובות שבעולם, אדרבא, אנחנו מוכנים. אדרבא, בוא, תפסיד כל מה שיש לך בשביל
תנור חרס אחד.

(אור מתחלף)

כרוז

ר' אליעזר הצטוות להוכיח!

אליעזר

אני אוכיח.

גמליאל

אדרבה.

אליעזר

(מוצא חפצים שונים, שואל אם טמא או טהור, כולם עונים טהור. ואז הוא שואל על התנור והם
אומרים טמא. הוא משתולל בכל האולם ושום דבר לא עוזר לו, הם נשארים בדעתם, עד שהוא
נופל על כסאו חסר כח) הבאתי לכם כל תשובות שבאולם שטהור – ואתם אומרים טמא.

כולם

טמא!

(אור מתחלף)

עוזא

אבל זה בסך הכל תנור.

נוסן

תגיד לאבא שיפסיק.

מומה

אי אפשר להפסיק עכשיו. (דוביד מתרומם לאט לאט)

יואלייש

כל כך רציתם ללמוד את הסוגיא, היום, דווקא היום, מה קרה לכם, מה קרה ר' דוביד.

משה

ובכן מה אתם עושים במקרה כזה, מה אומרת הגמרא? מי צודק? הרי הוא החכם מכולם והוא
אומר טהור.

נוסן

ואם הוא בטעות, רבינו, ואם הגאון הזה טועה הפעם?

עוזא

אבל זה בסך הכל תנור. מה חשוב טמא או טהור? למי זה אכפת היום.

מומה

זה תנורו של עכנאי.

משה

ומה, מיהו עכנאי?

מומה

מהו עכנאי. עכנאי הוא נחש,

משה

נחש?

מומה

עגול. זנבו בפיו, מלא ארס, זה תנורו של עכנאי, כבשן האש.

משה

כבשן האש? ואת אמרת קודם, תנור הוא בית, הוא אשה, הוא האשה שבאשה אם טמא או טהור. כן מבין אני, סליחה, כבוד הרב, האם אין דברי הגמרא מזכירים את מה שרמזו האנשים בדבר אשתך דומני.....

(תדהמה)

אלוהים

משה!

משה

סליחה, כן, ריבונו של עולם.

אלוהים

משה אל תסגיר את הסוד. אם תתערב יותר מדי אשאיר אותך שם.

משה

כן. לא! בסדר. (לכולם) סליחה.

דובידל

נמשיך בסוגיא!

(אור מתחלף, ר' אליעזר קם ממקומו)

אליעזר

הבאתי לכם כל תשובות שבעולם ולא קיבלתם ממני. הבאתי תשובות של טעם, ולא קיבלתם, ידעתם שהלכה כמותי בכל מקום מחלוקת הלכה תמיד כמותי, בין בתנורים, בין בצרעת, ולא קיבלתם. אני אמרתי, חכמים של יבנה, דבר איתם כחוק, דבר איתם על-פי ההיגיון, אל המוח, ולא רציתם. ועכשיו לא אני מוכיח, הנס יוכיח. החרוב – עץ החרוב, עץ החרוב הזקן הנטוע, הזוכר את רבותי שאני מדבר בשמם, שזוכר את רבותיכם, שזוכר את בית-המקדש, שעומד נטוע מאות שנים שחוח עד – הוא יוכיח שהלכה כמותי, כמותי.

(החרוב עף. כולם נבוכים. האור מתחלף, משה מסיר את לבוש עקיבא, ניגש אל דובידל ולוחץ לו

את היד)

משה

כל הכבוד! זה היה מוצלח מאוד.

(דוביד מביט במומה, היא מנידה ראשה לאישור ועידוד)

נוסן

נו, זה עבד.

יואליש

כן, יפה מאוד נוסן. יותר מדי יפה.

עוזא

אפשר לעשות את זה עוד פעם!?

דובידל

אני חושב שזה הספיק.

יואליש

הספיק למי?

דובידל

הספיק לך. אליעזר אומר להם החרוב העתיק הוא עד, הוא מסורת, אל תעקרו אותו, זה הוכחה מספקת, והחרוב ממש מתאבד.

יואליש

לחכמים לא. (מצץ בספר הגמרא) "אמרו לו – אין מביאין הוכחה מהחרוב" אנחנו עוקרים? אתה עוקר!!

מומה

מטעויות לומדים.

יואליש

"אין מביאין הוכחה מהחרוב" אמרו לו ואני אומר לך.

דובידל

הלכה כמותו יואליש, החרוב עף, ראית בעיניך.

נוסן

דוביד, מה זה "הלכה כמותי" שיביא הוכחה שהתנור טהור. מה זה אם "הלכה כמותי", מה, הרי אלליעזר, זה הבעיה? התנור זה הבעיה.

יואליש

לא, לא, הרי אליעזר שלנו זה הבעיה.

עוזא

(למשה) אל תפחד, תגיד.

משה

מה, חרוב לא הוכחה? אלוהים הוכיח לי מהסנה הבוער "של נעליך" (נכנס שיח בוער) הסנה גם הוא שיח, מה זאת אומרת לא הוכחה? הרי הקדוש ברוך הוא עשה ניסים בעצים וצמחים והביא הוכחות, ולמה החרוב לא הוכחה?

אלוהים

משה, אל תתערב, שתוק. (נכנס קיקיון עליו תלוי דג) מה זה?

עוזא

זה, זה הקיקיון. ההוכחה מהקיקיון של יונה הנביא שהתייבש לו הראש. אם מביאים הוכחה מהקיקיון למה לא להביא הוכחה מהחרוב?
(אור מתחלף בפתאומיות)

דובידל

רגע מה אתה עושה? (לובשים בחיפזון את בגדי הרבנים)

יהושע

(נוסף) אין מביאין ראיה מהחרוב.

אליעזר

מהחרוב לא? ובכן המים! המים, המים החיים.

יהושע

אליעזר, חדל!

אליעזר

הנה המים הזורמים, באמת המים יוכיחו שהלכה כמותי, לא כמותכם. אני מבקש מהמים להוכיח שהלכה כמותי ורק כמותי. המים הזורמים לא יזרמו, החיים לא יחיו, המרוויים לא ירוו, המים יחזרו למקורם, למעיין, למבוע, יזרמו לאחוריהם... (המים חוזרים לאחוריהם, הכל נרתעים)

גמליאל

אליעזר, אין מביאין ראיה מן המים! (קפיאה. האור מתחלף)

משה

אני משתתף איתכם אבל כמה אפשר? אין מביאין הוכחה מן המים? זו טעות!

נוסן

דוביד, זו היתה הפעם האחרונה. מומה!

מומה

אי אפשר להפסיק באמצע, נוסן, אנחנו הולכים עם זה עד הסוף, זה דיני נפשות.

יואליש

(לנוסף) זה מספיק הקרקס הזה נמשך יותר מדי. ר' דוביד לא יעזור לך כלום.

דובידל

תרגיש, יואליש, על בשרך. כבר היו כמוך, כבר עשו טעויות, כמוך, אתה עוד יכול להציל את עורך.

יואליש

אין מביאין ראיה מן המים! כל החכמים מדברים נגדך.

משה

אלוהים הציל אותי ממי היאור, ואני שבקעתי את ים-סוף לגזרים, אנחנו הבאנו הוכחות מהמים, לכל בני-ישראל, ואתם אומרים לו – אין מביאין הוכחה מהמים, כיצד? זה ההיפך הגמור מהאמת. רב יואל, המשחקים האלה, שאתם עושים כאן לא יגמרו טוב, אתה צריך להבין את זה, אתה מן מנהיג של בית המדרש הזה ומנהיג צריך לדעת לסלוח ולהבין.

יואליש

לסלוח? אתה סלחת לקורח? האדום הזה מתנהג כמו קורח ועדתו עם אשתו והילד הזה שהוא קורא לו בנו.

עוזא

מה זה "קורא לו בנו"? מה זה "קורא לו בנו"?

מומה

עוזא בוא מיד לאימא! נוסן תחזיק אותו!

עוזא

אמא? איזה מן אמא את, שדוד יואליש, כל הזמן מעליב אותי, שאומר לי "ממזר", שאומר לי "תחשוב למה אתה לא ג'ינג'י", כן, כשאתם לא שומעים, "למה אבא ג'ינג'י ואתה לא ג'ינג'י". שכולם בחדר ובישיבה רומזים לי רמיזות שאני לא בן של אבא. אבא! (מתנפל על דוביד) למה אתם מדברים על אשת איש ואבא כמעט מתעלף? את למה את צועקת? אז אם אני לא שלכם – אני לא שלכם! אני לא של אף-אחד, אני מהשמיים! אולי גם אותי מצאו בתיבה ביאור, אולי? ר' נוסן תגיד אתה! אולי נפלתי מהשמיים, בטעות, מי אבא שלי? את אמא שלי? (כולם מתעלמים) תעני... תעני... אבא הם לא רוצים אותנו פה!

מומא

נוסן.

נוסן

(מתעסק בחשמל) כן, כבר, יש לי בעיות כאן, רגע, הנה. (אור מתחלף)

עוזא

(צועק) הלכה לא כמותך! אין מביאין ראייה מן המים, אמרו לך.

אליעזר

אני אראה לכם מה זה, אני אראה מי צודק, אני אראה הלכה כמו מי, הלכה כמותי ולא כמותך, בור ועם הארץ, גולית! את הקירות! לשבור את הקירות, הקירות יוכיחו. תסתכל עליהם, רועשים גועשים, הקירות מזדעזעים, נופלים צועקים, הנה הם שותקים, לא מבינים על מה מדובר, בעני עגל, אבל בלב פנימה! רואים את השקר, כן? רבן גמליאל, כן, אתה לא הלל הזקן, ולא אבא שלך, אלא ראש ישיבה בכוח! ליפול, כן, להתומטט, אני אראה לכם מה זה אין מביאין ראייה מהמים. עוזא! תפיל אותם על הראש, כן.

יהושע

דוביד אתה הורס את בית המדרש. יואליש, תפסיק אותו הוא משתגע.

אליעזר

כל העולם אומר כמותי! כל העולם יחרב לכם על הראש ויוכיח! מי נותן לכם זכות להחליט בשביל הקירות מה טוב ומה רע, אם ההלכה אומרת שיחרבו הקירות הם יחרבו, ולא יעזור הכסף והיחוס. הנה הם מוכיחים, הלכה כמותי, הנה הם מוכיחים, תהרוס עוזא, תהרוס ילד שלי.

יהושע

די! ר' דוביד... ר' אליעזר... די. (מציץ בספר) "אם תלמידי חכמים מתנצחים ביניהם בדברי הלכה, אתם מה טיבכם?" עמדו הקירות! עמדו הקירות! לא חזרו ולא נפלו. אליעזר! תן כבוד, שלא יפלו

הקירות ממני כבודי. אליעזר ר' דוביד גם לי יש כבוד, אני אמרתי לקירות אל תיפלו, שלא יפלו מספיק! (מדליק את האור) זהו מספיק עם זה. את, מומא, שיפסיק עם זה. די! זה אני, נוסן, דוביד! (למשה) אתה, תתפוס אותו.

יואליש

דוביד, תפסיק להשתולל.

דובידל

גולית! בור ועם הארץ. אתה הורס את בית-המדרש. פה מקום של ראש לא של כיס, יואליש, ראש ישיבה זה צדיק – לא מלבין פנים, לא רשע. אל תכריח אותי יואליש אל תכריח אותי לקלף את המסווה מעל פניך, אל תכריח אותי להוריד אותך ביגון שאולה, אני מבקש יואליש.

משה

רבותי, ביטול תורה! לעולם לא תכריעו בדבר, אם טמא התנור אם טהור. אנא קיראו הלאה בסוגיא, בגמרא, במחילה מכם.

מומה

מוישה, מוישה, הם מכירים את הסיפור הלאה, תבין! בגלל זה הם לא ממשיכים.

משה

מה המשך הסיפור?

מומה

עכשיו אליעזר מבקש עזרה מהשמיים, עכשיו אלוהים בכבודו ובעצמו שולח בת קול, מי צודק, אליעזר או גמליאל והושע, ואלוהים שולח בת קול, ובת הקול אומרת "מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום"

משה

אז למה לא ממשיכים, רב נוסן, תמשיך.

נוסן

מה אני? ירדתי מדעתי, אני לא יכול לסדר הכל, לא ידעתי שנגיע עד כאן.

משה

ובכן, אני אמשיך (תנועת יד האור מתחלף).

עוזא

(כרוז) ר' אליעזר, הקירות הוכיחו, אבל הם לא קיבלו דעתך.

גמליאל

ר' אליעזר, חזור בד, זו אזהרה אחרונה.

אליעזר

לא! הארץ הוכיחה, העולם הוכיח, הצדק הוכיח. עכשיו יוכיחו גם השמיים, עכשיו ישפטו השמיים ביני ובינך, ועכשיו תצא בת קול מהשמיים ותוכיח.

(דממה)

אלוהים

ר' אליעזר, מה לך אצל רבן גמליאל שהלכה כמותו. (הלם)

משה

מה קרה. אתם גם שמעת בת קול! מה קרה? מה קרה? למה אתם לא מדברים? תראה לי את הספר. רגע! פה כתוב "יצאה בת קול ואמרה – מה לכם אצל ר' אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום! מה קורה כאן.

עוזא

זה דוד יואליש!!! (נאבק עם יואליש ושולף מיקרופון) הנח, עזוב אותי! זה דוד יואליש שדיבר! זה בא ממנו לא מהשמיים!

דובידל

יואליש אתה גילית את הסוד!!

משה

אבל זה בא מהשמיים, אני שמעתי, אני כל הזמן שומע! אתם לא שמעתם קודם, זה אותו קול שמדבר כל הזמן.

מומה

נוסן, לאן אתה בורח!!

נוסן

אני לא יכול יותר. הייתי מוכרח. הוא אמר שאם לא... אז זהו. "לא בשמיים היא" זה הכל מכאן, יואליש, הקולות מהשמיים זה מיואליש ולא בשמיים היא, מומה, אל תסתכלי עלי.

עוזא

והניסים האחרים, תמיד: מומה. דבר!

נוסן

זה אני לא יודע. אבל מה אני עזרתי שיהיו ניסים.

משה

אתה דיברת איתי כל הזמן!

יואליש

אני. נוסן – הוא!

משה

זאת אומרת ש...

יואליש

כן.

משה

אבל לפני שבאתי הנה אני דיברתי איתו הוא אמר לי.

יואליש

לא הוא. אני. זה סיפור שכתוב כאן. הנה "כשעלה משה רבינו על הר סיני" אנחנו הבאנו אותו. הנה, שתראה מה קרה ומה האמת.

דובידל

יואליש, מה אתה עושה? למה אתה מגלה שהכל כאן. לא יכולת להמשיך לשתוק. שיחשבו הם שהכל למעלה. יואליש, למה היית צריך לפתוח את הפה המחוץ שלך.

משה

אבל אני צריך להוריד את התורה.

דובידל

כן. בש, יודעים. (ליואליש) לא הספיק שהתורה בארץ ולא בשמיים, היית צריך גם להוריד את הקדוש ברוך הוא לארץ, לבית המדרש.

יואליש

זאת האמת!

מומה

אתה ואמת!

יואליש

זאת האמת! אנשים כתבו את זה! אנחנו והם! ארבעת אלפים שנים. "לא בשמיים היא" גם כתוב גם נוסן אמר. אין משגיחין בבת קול. זה החוק. הרוב קובע, מצטער! אחרי רבים להטות! דוביד אתה רק אחד אנחנו הרבה לא יועיל לך! אפילו אם אתה צודק. אנשים צריכים קול מלמעלה, אבל אין קול מלמעלה, זה בא מכאן. ומכאן אני מדבר. אני ולא אתה דוביד, אני ולא אחר!!! (דוביד קם ויוצא לאט) ואתה בבית המדרש הזה לא תפתח פה ולא תלמד ולא תעשה קנוניות עם אשתך ולא תקבל פרוטה אחת מהחלוקה. אתה הכסא נוסן להעיף מכאן, ואת הגמרא שלו להכניס לארון, ואם הייתי יכול גם את האגדול לכרות לו שילמד!!! רצית את אשתך, בבקשה לך למעלה! (דוביד עולה לעזרת נשים) וזה סוף השיעור.

מומה

לא! תמשיך! עד הסוף המר! אם החוקים של אלוהים לא חלים עליך, תעבוד לפי החוקים שלך! אור!

יואליש

איך? תכריחי אותי? (יוצא, מומה מסמנת, האור מתחלף, יואליש נעצר, הולך נעצר, עוזא מלביש לו את בגדי ר' גמליאל, הוא מסמן משהו בידיו בלי קול. חוזר).

עוזא

על דעת בית דין של מטה אנו מכריזין על אליעזר בן הורקנוס מוחרם ומנודה, לא יבוא בקהל ה', לא יניח תפילין, לא יגש אל אשה, לא יסחר, ולא יסחרו עמו, לא יתן שלום, ולא יתנו לו.

נוסן

(תוקע בשופר תקיעה)

משה

אבל מי ילך ויודיעו?! אם ילך מי שאינו הגון – אליעזר מחריב את העולם!

יהושע

(נוסן) אני אלך!

עקיבא

אתה?! מה דיני מנודה? (עוזא ונוסן מסבירים לו ולמבישים אותו בשחורים הוא עולה לעזרת נשים)

עוזא

והקדוש ברוך הוא מה הוא עשה כשאמרו לו "לא בשמיים היא"? (קול בסאונד "מה לעשות – ניצחוני בני")

יואליש

מה זה? מומה אני לא רוצה להמשיך, אני לא רוצה להמשיך, מומה אני לא רוצה להמשיך.

מומה

שה. אלה החיים שלך עכשיו. תלמד לקח.

יואליש

מומה, די בבקשה!

מומה

עלה!

נוסן

מומה תרחמי עליו!

עוזא

אמא!

מומה

לא גמרנו את הסוגיא! אחרי זה עוזא, יהיה לך אבא נהדר לדוגמא.

יואליש

אז באור רגיל בלי זה. (מוריד את הבגד)

(משה הולך לדוביד ויושב לפניו על הריצפה)

אליעזר

מה יום מיומיים?

עקיבא

(משה) רבי, כמדומה לי שהחברים בדלים ממך! (דוביד מרים ראש) בדלים ממך. חבריך בדלים ממך!!! (דוביד קם לאט, עקיבא נסוג).

נוסן

הוא יחריב הכל, הוא יהרוס הכל. יש לו אש בעיניים, הוא הורס הכל. (אור בעיני הקהל).

קול

(בסאונד) כל מקום שנתן בו עיניו נשרף.

(ההמולה נגמרת חוזרים לבית המדרש, שותקים)

יואליש

הכל שטויות! משחקים!

נוסן

איך אתה מעז!

יואליש

נוסן, אתה!!!

נוסן

כן. אני. אם היית יודע מה שאני שומר בבטן כבר שתיים עשרה שנה, היית לובש שק ואפר וחוזר בתשובה.

יואליש + מומה

נוסן!!

עוזא

אני בן שתיים עשרה!

נוסן

נכון!!

יואליש

מומה, תתפסי אותו שלא יפול נפילת אפיים, מומה. תגידי לו שנגמר המשחק. כבר הוא לא רבי אליעזר, ואני לא גמליאל. מומה, הוא משתגע, שלא יפול, בבקשה, את צריכה להחזיק אותו. הוא יהרוג אותי.

נוסן

יואליש, האש שהיתה איתך בבית לפני שתיים עשרה שנה, שהאכילה אותך והשקתה אותך, שנתנה לך כבוד שלא נתן לך שום אדם, יואליש. האשה שלך, שהיית מציק לה מהבוקר עד הערב וממרר את חייה, האשה הזאת ביום אחד קמה וברחה לה למקום שאף אחד לא ידע היכן הוא ומתחת ללב שלה סחבה את הבן שלך, יואליש. האשה הזאת שחשבת שמתה לא מתה אז, יואליש! היא חיה. היא שלחה אלי להודיע "בוא, נוסן, בוא קח את הילד ותציל, כי אני מי יודע אם אוכל לגדל אותו". בלילה נסעתי, באתי אליה ולקחתי את התינוק והבאתי ומסרתי לאנשים טובים שיגדלו אותו, יש לך בן, יואליש, כל השנים האלה. גדל כאן מול עיניך אצל אחותך מומה וגיסך דובי, כאן בישיבה, יואליש, ואתה לא ידעת כי לא רצינו להלבין פניך. אבל זה בנך יואליש, עוזא עוזא זה הבן שלך, לא שלהם, שלך! שלך!

דובידל

ריבוננו של עולם! גלוי וידוע לפניך שלא על נור של חרס אני מתווכח עימם, אלא על תנור שהוא הבית, שהוא האשה. אם טמא, אם טהור. על התנור שהוא החיים, שהם טהורים. והאשה שהיא טהורה, לא טמאה. אבל הם מבקשים לנדות ולהחרים אותי ובאים אלי בפסוקים ומעמידים פני צדיק, ואוחזים במקורות ומדברים בשמך ומייסרים אותי. ואני שומר בליבי את כל הסודות הגדולים והנוראים ולא מלבין את פניהם ולא שופך את דמם, אבל הם מתקרבים אלי לכלות אותי ולנדות אותי. כאילו לשם שמיים, ומתחת לתורות שלהם בוערת השנאה בלב, לאישה, לחכמה, לחיים, עד שגרשו אותי והרגו אותך בליבם. ואת אשתי הם מאשימים שחטאה, ובני ממזר, ואני שופך תפילתי – נקום נקמת דמי השפוך ופני המולבנות בלי הרף. בלבי המיוסר על החטא שלא אני חטאתי – אבל אני לא אלבין את פניו, ולא אגלה לו שאין זה בני ובנה של אשתי, אלא בנו, לא שלנו, שלו שלו!

(עוזא מופיע כעני)

משה

(צועק) אני בפתח!

(דוביד נופל)

עוזא

אבא, אבא!

(יואליש אוחז בליבו ונופל. תקיעת שופר)

מומה

יואליש! הרגתם אותו.

דובידל

(מדבר) מה את מדברת, מומה, זה הרי הצגה שעשינו.

יואליש

עוזא! עוזאליה (עוזא מתקרב, מתחבקים). רבותי, אני כל כך מצטער. באמת, קח את זה עוזאליה. כשתגדל תהיה ראש ישיבה במקומי. ועד אז, דוביד, אתה תמלא את מקומי.

משה

סליחה, אני כל כך מתרגש. באמת. אבל אם כבר עשית את כ הסיפור כמו בסרט בערבית של יום שישי, אתם לא חושבים שעכשיו צריכה להיכנס אישתו של רב יואליש באופן די מפתיע?!

מומה

אבל מי זאת תהיה? מצטערת נוסן, אין ברירה.

(נוסן יוצא)

אל תסתכלו עלי, זה מה שיש.

האשה

(נוסן) יואליש?! מה אתה עושה על הרצפה, מה? קום, קום. שלום מומה, שלום רב דוביד. כמה השתניתם! מי הילד הזה?!

משה

זה בנך, כבוד הרבנית גברת ריב יואליש, עוזא. שלא ראית זה שתיים-עשרה שנה ובקרוב תהיה לו בר מצוה. בנך, שכזכור שלחת בחשאי, וכל הסיפור. את זוכרת.

האשה

זוכרת, זוכרת, אבל מה פתאום בר מצוה? אני ילדתי בת, לא בן. זה לא הילדה שלי, זה ילד. איפה נוסן? מה הוא עשה איתה?
(כולם פונים למומה)

מומה

עוזא, בוא הנה! (עוזא ניגש, מומה מורידה את הכובע ומפזרת את השיער). שתיים עשרה שנה אני שומרת את הסוד הזה, גם ממך דוביד. ללמד אתכם לח שלא תגידו "קול באשה ערווה". שלא תגידו "המלמד ביתו תורה כאילו מלמדה שטויות" הנה, גם ילדה, גם תלמיד חכם.

משה

וכעשיו, אם גמרתם עם הבעיות שלכם, לי עוד יש בעיה קטנה. איך אני יוצא מכאן? מתן תורה בשש, ואני עוד כאן. המצאתם סיפור נחמד מאוד, עכשיו תוציאו אותי מכאן, לשמיים. לקבל את התורה.,

יואליש

(לוחש משהו באוזן של דובידל)

דובידל

משה, אתה כבר ראית שאת התורה צריך לתקן כל הזמן ולפרש ולעקם, ורק בעיות היא עושה, אז בבקשה תעלה ותשבור אותה.

משה

לשבור!! רק עכשיו כותבים אותה.

דובידל

לשבור, לשבור, תעלה, אנחנו כבר ניתן לך סיבה למה לשבור. צא.

(משה יוצא)

יואליש

את הכסף של ההקצבות תביא! (שמים על השולחן את קופת הצדקה, רוקדים מסביבה, ושרים "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף")

משה

(תוקע בשופר, עשן, צועק) תתביישו!!!

(שובר את הלוחות הנשארים תלויים באוויר).

- סוף -